

LA UTOPIA COM A CAMÍ ESPIRITUAL

CAP A UN NOU SOCIALISME

MARCELO BARROS

Goiânia, GO, Brasil

Tota veritable espiritualitat vol tornar possible el que, als ulls del món, sembla impossible. Pretén començar per la pròpia experiència personal la Utopia que volem per a tothom. Fins no fa gaire, en els mitjans socialistes, no es podia parlar d'utopia. Quan algú volia criticar un pensador socialista, la proposta del qual semblava inconsistent, el titllava de "socialista utòpic". Tan sols recentment, després que Ernest Loock proclamés que "l'ésser humà és un animal utòpic", la Utopia va ser assumida com a element del camí transformador de la vida.

Avui parlem d'un "nou socialisme" per referir-nos al compromís amb la construcció d'un "nou món possible", en el qual creiem i cap al qual volem consagrar les nostres forces i la nostra vida. Valorem les seves mediacions útils i necessàries, com ara el procés de la revolució boliviana a l'Amèrica Llatina, el somni de la qual ve dels inicis del segle XIX i va ser represa a Veneçuela i en altres regions del continent, molt abans de l'actual govern veneçolà. Respectem l'heroisme de l'experiència socialista cubana que va aconseguir democratitzar el màxim possible l'educació, la salut i fins i tot l'habitatge, béns tan essencials per a tots els pobles. Amb tot, avui, gran part de la humanitat no s'acontenta ja amb experiències parcials i localitzades, però es compromet amb una societat internacional més justa i igualitària que torni possible el nou món.

Avui dia, al món, augmenta cada dia el nombre de persones que viuen aquest foc interior del desig de canvis i la generositat per tal de consagrar-se a aquest camí i tornar-lo real en la vida de cada dia. Moltes d'aquestes persones, fins i tot sense sentir-se lligades a cap religió o tradició espiritual específica, estan motivades per una veritable fe en la humanitat i un amor compassiu al planeta Terra. Necessiten trobar-se en els diversos fòrums socials per tal d'alimentar la seva confiança en la victòria. Com sant Pau diu sobre Abraham, "l'home envellit cridat a iniciar un nou futur, és algú que creu, tot i esperar contra tota esperança" (Rm 4, 18).

Per a qui recorre un camí espiritual a partir de les religions, aquesta mena d'espiritualitat humana,

centrada en una fe en la humanitat, és una forta interpel·lació profètica. Revela que l'Esperit Diví, font de tota revolució amorosa i solidària que hi ha al món, bufa allà on vol i es mostra participatiu en cercles que no es refereixen a Déu, però que compleixen el seu projecte. Aquest camí nou d'una humanitat reunida en un gran procés de transformació social interpel·la tothom que viu l'espiritualitat ecumènica, present en les diferents tradicions, a tornar-se cada cop més revolucionaris i agosarats en la confiança d'un futur nou i totalment transformador. Al capdavant, qui hereta la proposta transformadora dels grans místics i líders de les religions no es pot deixar dominar pels entrebancs del camí. Qui pauta la seva vida en l'evangeli de Jesús no es pot restringir a la religió. Óscar Romero advertia el següent: "És fàcil ser portador de la Paraula i no molestar ningú. N'hi ha prou a quedar-se en l'espiritualitat i no comprometre's amb la Història. Dir paraules que poden ser dites, no importa on ni quan, perquè no són pròpiament d'enlloc. Cal viure el camí d'un socialisme nou i més plenament humà."

A l'antiga Índia, els vedes van explicar la guerra simbòlica entre Krishna i Arjuna a fi de proposar un món renovat. Al cap d'un temps, Sidarta Gautana, Buda, va renunciar a viure com a príncep, es va deixar consumir per la compassió envers tots els éssers vius i va proposar el camí del Budisme perquè la humanitat vencés els sofriments i assolís una realitat nova.

A la Bíblia, el projecte de Déu és la utopia que serveix de model per a totes les activitats i propostes humanes. Els Evangelis anomenen aquest projecte *regne* o *reialesa* de Déu. Jesús va venir per servir-lo. Tanmateix, aquest projecte no es troba tan lluny ni és tan perfecte que sembli apte per la fi del món o de la història. La Bíblia té un terme, que és l'"anunci de la utopia", la realització ara i aquí de com la utopia es va realitzant en la vida de cada dia. "Un cel nou i una terra renovada, sense dol, ni plors, ni dolor" (Ap 21,5) és la proposta dels profetes bíblics i més concretament de Jesús de Natzaret que els cristians prenen com a mestre i Senyor: una revolució de caràcter socialista que va des del més íntim de l'ésser humà fins a les estructures socials i polítiques de la societat. Pels

cristians, la referència concreta per aquest possible socialisme nou és l'experiència de Jesús a Galilea, especialment la seva actitud de companyonia oberta a tots els pobres i exclosos. Ell menjava amb gent pecadora i de mala vida, i proposava una comunitat d'acollida, inclusió social i compartició radical de tots els béns. Segons els Actes dels Apòstols, la primera comunitat cristiana, animada per l'Esperit, va arribar a viure un xic d'aquest socialisme de base, que era utòpic, no pas en tant que irreal o inassolible, sinó com a referència per a totes les comunitats de fe en totes les èpoques de la història. Així com la Pau, no és un ideal al qual un dia volem arribar. És un projecte diví que hem de viure, encara que sigui, de moment, d'una forma encara incompleta.

Aquest socialisme és "nou" perquè es basa en alguns elements que, abans, en experiències anteriors, no van ser tan cuidats. Són principis als quals no podem renunciar. Treballem per un model de socialisme:

1. Que restauri la dignitat dels oprimits i exclosos del món. Sense aquesta prioritat en la cura dels pobres no hi hauria veritablement una revolució. Un criteri decisiu de la fe és el compromís amb els Drets Humans i la transformació del món en una societat justa. Totes i cadascuna de les religions tenen la seva prova de foc en l'ètica, en tant que atenció a l'ésser humà concret. El Mestre Eckhart, el més gran mestre de la mística a l'Edat Mitjana Occidental, va escriure: "Si algú es trobés en un èxtasi com Sant Pau i sabés que un malalt necessita que li portin un plat de sopa, jo considero més important que aquesta persona, per amor, abandoni el seu èxtasi i serveixi el necessitat".

2. Aquest socialisme nou només podrà restaurar la dignitat dels oprimits si s'entossudeix cada dia a restaurar la dignitat de la Terra, de l'Aigua i de tot el Medi Ambient. Ha de ser una revolució ecològica.

3. La revolució només serà veritablement ecològica si aconsegueix ser totalment antiracista (oberta a totes les races i ètnies) i antipatriarcal, inauguradora de noves relacions entre homes i dones. Haurà de ser necessàriament, i sobretot, macroecumènica, en el sentit de fonamentar-se en el respecte a totes les tradicions espirituals i d'estimular que aquestes es trobin i actuïn juntes per la pau, la justícia i la defensa de la natura amenaçada.

4. Un socialisme nou considera l'educació com el mètode més vàlid i eficaç per escampar aquesta

transformació social a tot el poble. La seva arma més eficient és la paraula. La revolució del segle XXI no ha de ser violenta. Aquest treball educatiu ha de ser fet a partir del Pluralisme Cultural. Cal valorar les cultures amenaçades. L'obra més espiritual que podem fer és la de difondre i aprofundir una cultura d'acollida, convivència i perdó en els conflictes, així com la cura de les persones i la naturalesa.

Com portar a terme tot això? O com viure des d'ara mateix aquest camí de compromís espiritual amb el nou socialisme? En totes les tradicions espirituals, per tal de viure en aquesta utopia que ja està en procés de realització, som cridats a:

- a) un treball seriós de conversió personal que no es donarà si ens aïllem. Això requereix la disposició, i fins i tot l'educació per l'autocrítica permanent, de cada persona, així com el fet d'estar oberts a la crítica capaç de dur-nos a un canvi de camí...

- b) la necessitat de descobrir una capacitat nova de conviure i de construir comunitats de vida. Això és un desafiament, però forma part del procés espiritual de construcció d'un socialisme nou i revolucionari.

- c) l'assumpció, com a ascesi de vida, de la sobrietat socioeconòmica, i fins i tot d'una certa actitud de renúncia i pobresa en relació amb la forma de relacionar-se amb els recursos naturals i els béns de la Terra. Sense fer això no podrem construir un món sostenible ni veritablement democràtic.

- d) Recórrer un camí d'amor. Això suposa que nosaltres mateixos ens donem interiorment temps i espai per aquesta acció divina. Fins i tot si és en la solidaritat i en la comunió amb el poble que trobem sempre l'Esperit Diví, el sentirem més profundament en el silenci interior, en l'obertura de l'esperit a la meditació i, als que gosen acceptar aquest camí, en l'oració amorosa i la intimitat amb aquest Algú que es manifesta en nosaltres i ens empeny a sortir de nosaltres i anar a l'encontre dels altres i de la vida, per tal de tornar-la més vida.

Eduardo Galeano explica que un pagès li va comentar un dia:

- Em fa l'efecte que la Utopia sempre es troba a l'horitzó. Jo vull arribar-hi, però si faig dues passes ella també s'allunya dues passes. Si n'avanço deu, també se n'allunya deu. Per què, doncs, serveix la Utopia?

El company va respondre-li:

- Per fer-lo caminar.